

Self-Regulated Learning Strategies in Instrument Education

Sabahat ÖZMENTEŞ

Akdeniz University, Faculty of Education

Abstract

Instrument practicing process is accepted to be the basic activity to develop skills in instrument education. In this respect such topics as instrument practicing strategies and awareness influence student's performance. The use of self regulatory learning strategies while practicing the instrument is important for the independent and effective learners. In this study, a semi-structured interview was made with the students attending the Conservatoires at Hacettepe and Dokuz Eylül Universities and Education Departments in Dokuz Eylül and Gazi Universities to explore their self regulatory strategies in instrument practicing process. Findings of the study are discussed related with the literature.

Keywords: instrument practicing process, self-regulatory learning, instrument education

SUMMARY

Process of learning an instrument consists of acquiring some kinds of abilities systematically to be able to show the ability of playing the instrument (Schleuter, 1997). Instrumental educators must consider matters such as making instrumental practice process efficient by the student, efficient practice and learning strategies, performing all stages of development of the student success and practice process in his/her own control for a successful instrumental education. Self-control, self-discipline and self-orientation are used as synonyms to self-regulated learning concept to define the participation ability of the learners in learning process efficiently in terms of cognitive, motivational and behavioral. The individuals having this ability can plan, regulate, perform, observe and evaluate every stage of learning process in terms of meta-cognition and consider himself/herself efficient, adequate and autonomous in terms of motivation, can select and create the most convenient environment for learning in terms of behavior. When it is dealt from this point, how and to what extent the students use self-regulated learning strategies in instrumental education is a subject requiring to be discussed in terms of raising autonomous and efficient learners in instrumental practice process.

Purpose of the Study

From this point, the aim of the study prepared is to determine self-regulated learning strategies of the students in instrumental education and to interpret it within the relevant literature.

Method

The study is a qualitative study; data was collected with semi-structured interview technique. The sample of the study comprised 27 students chosen among the music teacher candidates and conservatory undergraduate students attending to Dokuz Eylül University, the music teacher candidates attending to Gazi University, Gazi teachers college and undergraduate students attending to Hacettepe University State Conservatory and showing differences from each other in terms of demographic characteristics such as school, age, gender, and class. At the end of interviews performed, self-regulated learning strategies that students used during instrumental practice process were interpreted within the scope of self-regulated learning model of Zimmerman (1998) and Pintrich (2000) and they were classified in upper and lower categories. The stages in this model were discussed as pre-performance strategies, performance control strategies and performance evaluation strategies.

Findings & Results

Perceptive characteristics in pre-performance stage were dealt as motivational beliefs. Motivational beliefs are the task value beliefs and self-sufficiency belief, motive-attitude- intrinsic extrinsic interest. Performance stage strategies are observing himself/herself, concentration, task strategies, source management and conscious practice. Strategies of performance evaluation stage are self-evaluation, loading, satisfaction and coherence. When self-regulated learning strategies used by the students included in the study during instrumental practice process, it will be seen that perceptive characteristics in pre-performance stage engage with meta-cognitive and cognitive strategies. This relation can be seen in the first stage of circular self-regulated learning model of Zimmerman (1998). It is seen that the student experience a perceptive process engaged such as self-sufficiency, motive and interest other than basic activities such as determination of target, analyzing structural characteristics of the work. It was seen that many perceptive characteristics such as motivation, attitude, interest, task-value beliefs and self-sufficiency accompanied cognitive and meta-cognitive abilities of students such as strategy used in the study.

Conclusions & Discussions

Thus Hallam (2001) indicated that the musician needed meta-cognitive strategies for being aware of difficulties of the work that he/she concentrated on during practice, determining possible strategies to overcome these difficulties, knowing which strategy/s would be efficient, observing practice process, developing alternative strategies when strategies used were not useful and evaluating the product he attained within the scope of these processes. Findings fit for this process described were obtained by Hallam (2001) in the present study. It is seen that students included in the study adopt quite rich strategy approaches in terms of strategy planning in pre-performance stage especially. In addition to this, as far as it was obtained by interview analysis, the students are weak in terms of target determination and target orientation. It is seen that students tend to targets that instructors direct more than determining their own targets. However, the student has to determine short-term targets and strategies in accordance with them for many times during the studies he/she conducts by himself/herself for long hours. Deciding and self-regulated learning abilities step in this process.

By the nature of instrumental practice, the student may confront a problem being unexpected and difficult to describe before every time. And at this point, the requirement of determination and performance of meta-cognitive and cognitive strategies well by the student appears. Performing these abilities simultaneously can be seen as basic requirements in the process of acquiring skillfulness of instrument. Meta-cognitive and cognitive strategy use and perceptive characteristics improving with experience shall bring skilled player in the ability of "reaching the center of the problem". Achieving this ability is the core of efficient instrumental practice concept. Development of self-regulated learning ability during instrumental practice process considered as the most important stage for acquiring this ability is effective on instrumental performance (success). For this reason, development of self-regulated learning skill of the student must be regarded as one of the success criteria in instrumental education. Students must utilize efficient learning strategies when they practice on their own and control themselves continuously. Giving this skill is as important as instrumental technique and skill.

Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri

Sabahat ÖZMENTEŞ
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Çalgı eğitiminde çalgıyı çalışma süreci, çalgı becerisinin gelişimi açısından en temel eylemlerden biri olarak görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğrencinin çalgısını nasıl çalıştığı, kullandığı çalışma taktikleri ve bilinçli çalışma alışkanlıkları onun performansını önemli derecede etkileyen etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu aşamada öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde özdüzenlemeli öğrenme taktiklerini kullanımları bağımsız ve etkili öğrenenler olmaları için üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu araştırmada Hacettepe ve Dokuz Eylül Üniversiteleri Devlet Konservatuvarı lisans bölümü öğrencileri ile Gazi ve Dokuz Eylül Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgılarını çalışma sürecinde kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktiklerini nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları ilgili literatür ile ilişkilendirilerek açıklanmıştır.

Anahtar Sözcükler: çalgı çalışma süreci, özdüzenlemeli öğrenme, çalgı eğitimi

Müzik eğitiminin boyutlarından biri olan çalgı eğitiminde çalgıyı öğrenme süreci, çalgıyı çalma becerisini gösterebilmek için bir takım becerilerin sistematik olarak kazanılmasından oluşmaktadır (Schleuter, 1997). Başarılı bir çalgı eğitiminin gerçekleşmesi için çalgı çalışma süresinin öğrenci tarafından etkili bir şekilde geçirilmesi, bununla birlikte, çalgı eğitiminde etkili çalışma ve öğrenme taktikleri, öğrenci başarısının gelişiminin ve çalışma sürecinin tüm aşamalarının, öğrencinin kendi denetiminde gerçekleşmesi gibi konuların çalgı eğitimcileri tarafından önemle ele alınması gerekmektedir. Çalgı çalışma, çalgı becerisinin gelişiminde en temel eylem olarak görülmektedir (Wagner, 1975; Rosenthal, 1984; Wolfe, 1984; Barry, 1992). Bu bağlamda çalgı çalışma, öğrencinin çalgısı ile saatler geçirerek tekrarlar yaptığı bir süreç olarak görülmemeli ve çalgı öğretmenleri çalışma ve bağımsız öğrenme konularında öğrencilerini yetiştirmelidirler. Konuyla ilgili olarak Weidenbach (1996) çalgı çalışmanın her gün yapılan bir rutinden ibaret olmadığını, kişiye özel bir takım taktikler ve bilinçli çalışmanın gerçekleştirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Bu aşamada öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde özdüzenlemeli öğrenme

taktiklerini ne şekilde kullandıkları bu süreçten aldıkları verim açısından önem kazanmaktadır. Özdenetim, özdisiplin, özyönelme gibi eş anlamlı sayılabilecek kullanımları olan (Cobb, 2003) özdüzenlemeli öğrenme kavramı, kısaca öğrenenlerin öğrenme sürecine bilişsel, güdüsel ve davranışsal olarak etkin olarak katılma becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu beceriye sahip kimseler, üstbilişsel açıdan öğrenme süreçlerinin her aşamasını planlayabilmekte, düzenleyebilmekte, yürütebilmekte, gözlemleyebilmekte, değerlendirebilmekte, güdüsel açıdan, kendilerini yeterli, etkili ve özerk olarak görmekte, davranışsal açıdan seçebilmekte ve öğrenme için en uygun çevreyi yaratabilmektedirler. Bu açıdan ele alındığında çalgı eğitiminde öğrencilerin özdüzenlemeli öğrenme taktiklerini nasıl ve ne miktarda kullandıkları çalgıyı çalışma sürecinde bağımsız ve etkili öğrenenler olmaları konusunda ele alınması gereken bir konu olarak görülmektedir. Bu noktadan hareketle hazırlanan bu araştırmanın amacı çalgı öğrencilerinin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktiklerini belirlemek, bu taktikleri tanımlayarak ilgili literatüre zemin oluşturmaktır.

YÖNTEM

Araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2006-2007 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde okumakta olan müzik öğretmeni adayları ve konservatuar lisans bölümü öğrencileri, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde okumakta olan müzik öğretmeni adayları ve Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı lisans bölümü öğrencilerinden seçilen ve okudukları okul, yaş, cinsiyet ve sınıf gibi demografik özellikleri yönünden birbirlerinden farklılıklar gösteren 27 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin okumakta oldukları okul, çalgı ve cinsiyetleri gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1
Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Okul, Çalgı ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

<i>Okul</i>	<i>Çalgı</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi	Viyolonsel	E	2
	Viyola	K	1
	Flüt	K	1
		E	1
	Piyano	K	1
		E	2
		E	1
		K	1
	Gitar	K	1
		E	1

Tablo 1 (Devamı)

<i>Okul</i>	<i>Çalgı</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>
Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	Piyano	K	2
	Keman	K	2
	Viyolonsel	K	1
	Korno	K	3
	Gitar	K	1
Gazi Üni. Gazi Eğitim Fakültesi	Flüt	E	1
	Klarnet	E	1
	Piyano	K	2
Hacettepe Üni. Ankara Devlet Kon.	Keman	K	1
	Toplam		27

Görüşmeye katılan kişilerin kim olduklarını ortaya çıkarabilecek bilgilere etik ilkeler açısından yer verilmemiştir. Öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktiklerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun bir görüşme protokolü ilgili literatür ışığında araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve geçerlik çalışması kapsamında iki piyano öğretim üyesi, iki yaylı çalgı öğretim üyesi ve bir üflemeli çalgı öğretim görevlisinin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler, her bir kişiye aynı sorular aynı sözcüklerle yöneltilerek gerçekleştirilmiştir. Görüşme sürecinde öğrencilerin konuşmaları izinleri alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde nitel araştırma analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. (Yıldırım & Şimşek, 2000) Veri analizinin çerçevesi Zimmerman'ın (1998) ve Pintrich'in (2000) özdüzenlemeli öğrenme modelleridir. Verilerin hangi temalar altında organize edileceği bu çerçeveye göre belirlenmiştir. İkinci aşamada elde edilen veriler daha önce belirlenen çerçeveye göre organize edilmiş, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmiştir. Transkript (konuşma metinleri) üzerinde anlamlı görülen ve araştırmanın özünü oluşturan cümle ve kelimelerin önüne numaralar konmuş ve transkript analize hazır hale getirilmiştir (Ekiz, 2003). Bu çerçeveye göre bazı veriler ilgisiz bulunmuş ve dışarıda bırakılmıştır. Bulgular ve tartışma bölümünde kullanılacak alıntılar da bu aşamada seçilmiştir. Sonraki aşamada organize edilen veriler tanımlanmış ve doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Son aşamada ise tanımlanan bulgular açıklanmış, ilişkilendirilmiş ve anlamlandırılmıştır. Bundaki amaç verilerin gerçeği yansıtmasını sağlamaktır. Başlı başına ortaya konan veriler bir anlam ifade etmez. Mutlaka araştırmacının onları yorumlaması ve değerlendirmesi gerekir. (Ekiz, 2003) Verilerin sunumu sırasında öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin şu kısaltmalar kullanılmıştır: E (erkek), K (kadın); Kons.(Konservatuvar), Eğit. (Eğitim Fakültesi). Ayrıca öğrencilerin bireysel çalgıları daha iyi anlaşılabilmesi amacı ile kısaltma yapılmaksızın demografik özelliklerine eklenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Yapılan görüşmeler sonunda öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktikleri, Zimmerman'ın (1998) ve Pintrich'in (2000) özdüzenlemeli öğrenme modelleri çerçevesinde yorumlanmış ve üst ve alt kategoriler şeklinde sınıflanmışlardır. Bu kategoriler Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Çalgı Çalışma Sürecinde Kullandıkları Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri ve Belirleyici Duyuşsal Özellikler

Performans Öncesi Evre Taktikleri	<p><u>Görev Analizi</u></p> <p><u>Hedef Belirleme (Üstbilişsel Taktikler)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kısa Süreli Hedefler Belirleme ● Hedef Zaman Belirlememe <p><u>Taktiksel Planlama (Bilişsel Taktikler)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Eseri Okuma ● Yapısal ve Biçimsel Analiz ● Eseri Küçük Bölümlere Ayırma ● Dönem ve Besteci Araştırması ● Teknik Çalışma Analizi ● Kayıt-Öğretmeni Dinleme ● Zor Pasajları Belirleme
Performans Öncesi Evredeki Duyuşsal Özellikler	<p><u>Güdüsel İnançlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Özyeterlik İnanç ● Güdü-Tutum-İçsel ve Dışsal İlgisi ● Görev Değer İnançları
Performans Denetim Evresi Taktikleri	<ul style="list-style-type: none"> ● Kendini İzleme ● Konsantrasyon ● Görev Taktikleri ● Kaynak Yönetimi ● Bilinçli Çalışma
Performans Değerlendirme Evresi Taktikleri	<ul style="list-style-type: none"> ● Kendini Değerlendirme ● Yükleme ● Doyum ● Uyum

Performans Öncesi Evre Taktikleri

Zimmerman'ın (1998) döngüsel özdüzenlemeli öğrenme modelinde önceden düşünme (forethought) evresi öğrenenin, öğrenme etkinliklerine hazırlandığı ve öğrenme ünitesi için öncelikli hedefler belirlediği evredir. Çalgı çalışma sürecinde performans öncesi evre olarak tanımlanabilen bu süreçte araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrencilerin kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktikleri şöyle sınıflanabilir:

1. Görev Analizi Taktikleri

Görev analizi sürecinde hedef belirleme ve taktiksel planlama arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Hedef belirleme, öğrenenin öğrenme sürecinde kullanacağı taktiklerin seçiminde öncelikli aşamadır. En uygun taktiklerin seçimi ve kullanımı hedeflerin belirlenmiş olmasına bağlıdır. Öğrenme sürecinde hedeflerin belirsizliği, öğrenme sürecinde kullanılacak taktik seçimini belirsizleştiren bir sorundur. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları hedef belirleme taktikleri ve buna ilişkin görüşlerinden örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

1.1 Hedef Belirleme Taktikleri (Üstbilişsel Taktikler)

Görüşme metinlerinin analizi sonucunda, çalgı çalışma sürecinde kimi öğrencilerin kısa süreli hedefler belirledikleri ve bazı öğrencilerin de çalgı çalışma süreci öncesinde hedeflerine ulaşmak için kendilerini belirli bir zaman dilimi ile sınırlı tutmadıkları görülmüştür.

Kısa Süreli Hedef Belirleme: Bu taktiği kullanan öğrencilerin belirli bir zaman diliminde belirli bir görevi yerini getirmek için kendilerini yönlendirdiklerini ve denetlediklerini görmekteyiz. Üstbilişsel bir taktik olarak değerlendirilebilecek olan bu taktiğin kullanımı, öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullanacağı bilişsel taktiklerin hazırlayıcısı olarak değerlendirilmelidir.

- Süre koyuyorum şu eseri şu kadar hafta içinde bitirmeliyim gibi. (K/Kons/Piyano)
- Hedef şöyle olabilir. Ben bu parçayı bugün çıkartacağım ve bir hafta sonra hızlandırmaya başlamalıyım gibi. (K/Kons/Gitar)

Hedef Zaman Belirlememe: Bu taktiği kullanan öğrencilerin kendilerini belirli bir zaman dilimi ile sınırlamadıkları, bunun yerine eserle ilgili hedefler kazanılınca dek çalışmalarını sürdürdükleri anlaşılmıştır.

- Ben zamana göre hedef belirlemiyorum, olmayabilir. (K/Kons./Piyano)
- Bir şeyi alıp baştan sona çalmamak gerekiyor. O gün sadece bir tek ölçü çalışmış olabilirsiniz ama onu halletmemişsinizdir. (K/Eğit./Gitar)

- Saat vermiyorum. Bir eseri üç beş gün saatlerce çalışsınız olmaz, ama ertesi gün bir çalarsınız olmuş. Bugün şurası olacak diye şartlamıyorum. (K/Kons./Gitar)

1.2 Taktiksel Planlama (Bilişsel Taktikler)

Çalgı çalışma sürecinin başında öğrencilerin birbirlerinden farklı bilişsel taktikler kullandıkları görülmüştür. Bunlar, eseri okuma, yapısal ve biçimsel analiz yapma, eseri küçük bölümlere ayırma, dönem ve besteci araştırması yapma, teknik çalışma yapma, kayıt-öğretmeni dinleme ve eserdeki zor pasajları belirleme gibi bilişsel taktiklerdir.

Eseri Okuma:

- (esere başlamadan önce)...okurum, bonasını yaparım...deşifre etmeye çalışırım. (K/Kons./Piyano)
- (esere başlamadan önce)...deşifre yapıyorum ilk başta. (K/Eğit./Viyola)

Yapısal ve Biçimsel Analiz:

- (esere başlamadan önce)...kabaca göz atıyorum, baştan sona farklı bir ritmi, pasaj varsa onları gözden geçiriyorum. (K/Kons./Keman)
- (esere başlamadan önce)...parmak numaralarına bakıyorum. (K/Eğit./Keman)
- (esere başlamadan önce)... parçanın tonuna bakıyorum. Tonun dizisini gamını yapıyorum. (K/Kons./Piyano)

Eseri Küçük Bölümlere Ayırma:

- Parçayı bölümler ayırıp, bu bölümleri çalışıyorum ve bölümler arasındaki geçişleri çalışıyorum.(E/Eğit./Piyano)
- İlkönce cümlelere ayırıyorum parçayı muhakkak. Orayı oturtuktan sonra diğerine geçiyorum. Baştan sona çal hiçbir zaman olmaz zaten.(K/Eğit./Gitar)
- Pasaj pasaj çalışıyorum. (K/Kons/Piyano)

Dönem ve Besteci Araştırması:

- (esere başlamadan önce)...dönem ve bestecisine bakarım.(K/Eğit./Viyola)
- (esere başlamadan önce)...hangi dönem olduğu çok önemli. (E/Eğit./Viyolonsel)

Teknik Çalışma:

- (Eserin)...yay tekniğine bakarım(K/Eğit./Viyola)
- (Esere)...teknik olarak önce bakıyoruz. (K/Kons/Piyano)

Kayıt-Öğretmeni Dinleme:

- Eserle ilgili bir kayıt varsa önce onu dinlerim.(E/Kons/Gitar)
- Tek bir kişiden değil de farklı yorumculardan dinlemek iyi oluyor. Dinlerken elimizde notayla bir analiz yapma olabilir.(K/Kons./Gitar)
- Kaydını bulup dinliyoruz...daha sonra hocamız da çalışıyor(K/Kons./Korno)

Zor Pasajları Belirleme:

- Takılabileceğim yerleri belirledikten sonra oraları deşifre edip iki el birlikte başlıyorum.(K/Kons/Keman)
- Önce zor yerleri belirliyorum.(E/Eğit./Piyano)

1.3 GÜDÜSEL İNANÇLAR (DUYUŞSAL ÖZELLİKLER)

Özdüzenlemeli öğrenme modellerinde güdüsel inançlarla özdüzenlemeli öğrenme taktikleri arasında yakın bir ilişki olduğu varsayılmaktadır.

Özyeterlik İnancı: GÜDÜSEL İNANÇLARIN EN ÖNEMLİ BOYUTUNU OLUŞTURAN özyeterlik inancı, öğrencinin öğrenme sürecindeki bilişsel becerilerine ya da akademik çalışma performansına duyduğu güveni içermektedir (Pintrich, 2000). Bu bağlamda özyeterlik inancını öğrencinin çalgı çalışma sürecinin niteliğini belirleyen önemli bir etken olarak değerlendirmek olasıdır. Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerden bir kısmı müzik yeteneğine ilişkin özyeterlik inançları hakkında olumlu görüş belirtirken, bir kısmı da olumsuz yönde görüş bildirmiştir.

- Eseri aldığınızda parçayı benimsemeniz lazım. Ben bunu yapabilir miyim diye önce düşünüyorum. Evet bu parçayı ben anlatabilirim. (K/Kons./Piyano)
- Kendimi çalgımda yeterli bulmuyorum.(E/Eğit./Viyolonsel)
- Kendimi çalgımda yeterli görmüyorum. Bir deniz gibi ne kadar araştırırsan yeni eserler çıkıyor. (E/Eğit./Flüt)

Güdü-Tutum-İçsel ve Dışsal İlgi: İçsel güdüleri yüksek olan öğrenciler, uzun süreli çalışabilme ve yoğunlaşabilme açılarından içsel güdüleri düşük olan öğrencilere oranla daha yüksek akademik başarı göstermektedirler (Bembenutty ve Zimmerman, 2003). İçsel güdülenme ile çok yakın ilişkisi bulunan içsel ilgi, öğrencilerin öğrenme taktiklerini ve akademik başarılarını doğrudan etkileyebilmektedir. Görüşme verilerinden de güdü ve ilginin öğrencilerin çalgı çalışma süreçlerinin devamlılığında önemli etkenler olduğu anlaşılmaktadır.

- İstekli olunmalı, isteksiz olunca zaten o çalışmadan hayır gelmiyor(K/Kons.Korno)
- Çok değişken. Bazen bugün de çalışacağım diye sıkılıyorum. (K/Kons.Korno)

- Çok zevk alıyorum. Bir kere sesini çok seviyorum. Enstrümanımı severek çalışıyorum ve sevdiğim için de zevk alıyorum. (K/Eğit./Viyola)
- Piyanoyla bir şeyler yapmak hoşuma gidiyor. Çalamasam bile çalışmak hoşuma gidiyor.(E/Eğit./Piyano)

Görev Değer İnançları: Çalışmalarına yüksek değer biçen öğrencilerin daha fazla çalıştıkları, güçlüklerle daha kolay başa çıkabildikleri ve çalışma süreçlerinde kendilerini daha iyi gözlemleyebildikleri kaydedilmiştir.

- Bazen verilen parçanın gerekli olmadığına inanıyorum. Benim seviyemi aynen koruyacak bir parça yerine sınırlarımı zorlayacak bir parça olduğunda daha hoşuma gidiyor.(E/Eğit./Piyano)
- Eseri sevmeme göre değişiyor, çalgımı zaten seviyorum. Çok sevdiğim bir eseri çok kısa zamanda hazırlayabiliyorum. Her eser ilgimi çekmiyor.(K/Eğit./Piyano)

2. Performans Denetim Evresi Taktikleri

Performans denetim evresi, çalgı çalışma sürecinde performansa etki eden tüm içsel ve dışsal değişkenlerin izlenmesini ve denetimini içermektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları performans denetim taktikleri şunlardır:

Kendini İzleme: Kendini izleme, öğrenenlerin öğrenme sürecinde elde ettikleri ürünlere ilişkin veri toplamalarıdır. Kendini izlemede başarılı olan kişiler performanslarındaki iyi ya da kötü yönleri kolayca ayırabilmektedirler (Cobb, 2003).

- Mesela kendimi çok sıktığım oluyor, omzumu çok kaldırıyormuşum, bu defa parmaklarımı sıkıyorum. Yani verim alamadığım oluyor(K/Eğit./Keman)
- Benim tizlerim çok rahat çıkmıyor. Acelitem daha iyi(K/Kons./Korno)
- Sınavda kendi çalışımın biraz altında kaldım. (K/Eğit./Viyola)

Konsantrasyon: Konsantrasyon, öğrencinin öğrenme sürecinde dikkatini dağıtacak etkenlerle mücadele etmesini sağlayan taktikler geliştirmesidir (Chung, 2006). Öğrencilerin çalgı çalışma sürecine konsantre olabilmek için fiziksel ve zihinsel hazırlık süreçlerine önem verdikleri görülmüştür.

- (Çalışmaya)...başladığında beynin tamamen boş olması lazım. Sadece çelloya odaklanmak lazım.(E/Eğit./Viyolonsel)
- O gün kafanız çok yoğun olmamalı. Çalışmak istiyorsanız kendinizi dış dünya dan soyutlamanız lazım. Sadece parça ve halletmeniz gereken işlerle ilgilenmeniz lazım.(E/Eğit./Piyano)

Özmenteş/ Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme

- Ruh durumu performansı mutlaka etkileri problemlerinizi, ailesel şeyler, çok büyük etkisi var...iç huzurunuzun olması lazım (K/Kons/Piyano).
- Bir kere çalabilmek için insanın kafasının rahat olması lazım. Problemler olduğu müddetçe çalışmak daha zor oluyor(K/Kons/Piyano).

Görev Taktikleri: Çalgı çalışma sürecinde görev taktiklerini kullanma öğrenme ve performansın en gerekli ve temel öğelerinin anlaşılmasını sağlar. Böylece öğrenci, öğrenme sürecinde hedefe ulaşmak için sadece gerekli olan yolu izleme şansı bulur (Chung, 2006). Öğrencilerin bu aşamada kullandıkları taktikler, performans öncesi evrede kullandıkları bilişsel taktiklerle yakın ilişki içindedir. Eserin yapısal ve biçimsel analizi sonunda elde edilen taktiksel planların bu evrede hayata geçirildiği görülmektedir.

- Kemanda pozisyon geçeceksem, pozisyon geçeceğim parmağı değil, birinci parmağımı oturtmaya çalışıyorum... Zor bir yerle karşılaştığımda o gün orayı çalışıyorum (K/Eğit/Keman).
- Hızlı ritimleri biraz daha bölüp daha değişik kalıplara sokuyorum... Yavaş çalışıyorum, kesinlikle herkesin yapması gerekli, bağları değiştirmek gerekiyor (E/Eğit/Viyolonsel)
- Aynı melodiyi değişik yay ve bağlarla çalarım... (zor bir pasaj olduğunda) ritmi yavaşlatıyorum, yay ile ilgili sorun varsa değişik bağlar yapılır, pozisyon ile ilgili bir sorun varsa yavaş alıp tekrar edilir(E/Eğit/Viyolonsel)

Kaynak Yönetimi: Bunlar, öğrencinin çalgı çalışma sürecinde çevresini düzenlemesini ve denetlemesini içeren taktikleridir. Öğrencinin zamanı, çalışma çevresini, öğretmen ve arkadaşları gibi yakın çevresini çalışma sürecine uygun bir duruma getirme davranışlarını içeren kaynak yönetimi taktikleri, öğrencinin öğrenme ortamını içsel kaynaklı hedefler doğrultusunda şekillendirmesidir. Bu taktiklerin konsantrasyon taktikleri ile yakın ilişki içinde olduğu görülmektedir.

- Çalışmadan verim almak istiyorsan çalıştığın ortamı kesinlikle çalışmaya müsait bir hale getirmen gerekiyor. Mesela soğuk bir odada çalışmak olmuyor(K/Eğit./Keman).
- Ben evde çalışmam. Yarım saat sonra yok bir su içeyim, yok meyve yiyeyim derken oturarak çalışmam. Odanın içinde dikkatimi dağıtacak bir şey olmamalı (K/Eğit./Keman).
- Okulda çalıştığım zaman verim alıyorum ama evde çalıştığım zaman olmuyor. Telefon çalıyor, kapı çalıyor, hiçbir şekilde konsantre olamıyorum (K/Kons./Piyano).

Bilinçli Çalışma: Bilinçli çalışma, performansın belirli açılardan yükseltilmesi amacıyla kesin hedefleri olan yüksek düzeyde yapılandırılmış bilinçlilik düzeyidir.

Bilinçli çalışmada öğrenci, çalışındaki zayıf yönleri dikkate izler, bunları geliştirmek için özel görevler belirler ve uygular (Ericsson, 1996; Chung 2003:5'deki alıntı).

- (Çalışmaya)...başlamadan önce, neye çalışmam gerektiğini düşünmeliyim aksi takdirde saçma sapan ve bilinçsiz çalışıyorum. O zaman verimli olmuyor.(K/Eğit/Viyola)
- Verim aldığımı inanıyorum, çünkü nasıl çalışmayı bilmek lazım. Nasıl çalıştığımı biliyorsan planlı bir şekilde bundan gayet iyi verim alabilirsin.(E/Eğit./Viyolonsel)

3. Performans Değerlendirme Evresi Taktikleri

Bu evrede öğrenciler, performanslarını önceden belirlenmiş ya da çalışma sürecinde ortaya çıkmış ölçüt ve hedefler doğrultusunda değerlendirerek, çalışma süreçlerinin verimliliği hakkında bir sonuca ulaşırlar. Bu değerlendirilmenin yapılması önceki iki evrenin sağlıklı bir şekilde düzenlenmiş ve geçirilmiş olmasına bağlıdır. Örneğin; performans öncesi evredeki bilişsel taktikleri kullanmayan bir öğrenci, son aşamada elde ettiği ürünün niteliğini değerlendirmede güçlük yaşayabilecektir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrencilerin performans sonrası evrede kullandıkları değerlendirme taktikleri şöyledir:

Kendini Değerlendirme: Kendini değerlendirme, öğrenenin izlediği performansını, kendisine ait geçmiş performanslarla, diğer kişilerin performanslarıyla ya da belirgin performans ölçütleri ile karşılaştırması ve bu konuda bir yargıya ulaşmasıdır (Zimmerman, 2002).

- Ben hiçbir zaman hiçbir çalışımdan memnun olmadım hep daha fazlasını yapabilirim diye düşündüm (E/Kons./Gitar).
- Çok şey kazandım ama daha çok eksikim olduğunu düşünüyorum (E/Eğit./Flüt)
- Eskiden hatalarımı bile fark edemiyordum. Bu kendini dinleme mekanizması çok zor geliyor gerçekten (K/Eğit/Viyola)

Yükleme: Öğrencinin başarı ya da başarısızlığının nedenlerine ilişkin inançları yükleme olarak tanımlanmaktadır (Zimmerman, 2002). Çalgı çalışma sürecinde yükleme, öğrencinin çalışma sürecinin etkililiği ve performansının niteliği ile ilgili olumlu ya da olumsuz değerlendirme yaparak bunları herhangi bir nedene dayandırmasıdır.

- Finalde hiç çalışmadığımız ve alışık olmadığımız bir piyanoda çaldık. Bu yüzden kötü çaldığımı ve aldığım kötü notu hak ettiğimi düşünüyorum.(K/Kons/Piyano)
- Heyecanlandım ve bu da performansımı düşürdü.(K/Eğit./Viyola).
- Ben pek esnek bir insan değilim fiziksel olarak, oda akrobatik pasajlarda zorlanmamı sağlıyor(E/Kons./Gitar).

- Bir sürü ders var. Hepsine yetismeye çalışıyoruz.(K/Eğit./Piyano)
- Sınavda kendi çalışımın biraz altında kaldım. Alışkın olmadığım bir yerde çaldım. Yankı yapıyordu. (K/Kons./Keman)

Doyum: Çalgı çalışma süreci sonunda öğrenci hedeflerine ulaşım ulaşmadığı ile ilgili bir yargıya varır. Bu yargılar ile öğrenci, çalışmasının tatmin ediciliği hakkında bir sonuca ulaşır. Doyumun yükselmesi güdüyü arttırırken, az olması durumu öğrenme sürecindeki çabaları zayıflatmaktadır. (Schunk, 2001; Zimmerman, 2002'deki alıntısı).

- Günün sonunda evet çalıştım ve parçamı çıkarttım diyebiliyorum. (K/Kons./Piyano)
- Bazen zevk almadığım oluyor. Bazen ben kornocu olmamalıyım diyorum.(K/Kons/Korno)
- Bir eseri baştan sona çalarken duyduğum heyecan parçanın o doruk noktası, çalarken "ah burası çok güzel oldu" demek çok zevk veriyor açıkçası. Bizim enstrümanımız çoksesli olduğu için armoniler çok büyüleyici oluyor. Barok eserlerde özellikle zevk alıyorum (E/Kons./Gitar).

Uyum: Uyum sağlama, öğrenme hedefleri, kendini izleme ve kendini değerlendirme verilerinin dengelenmesi sonucunda öğrencinin yeni öğrenme durumlarına kendini hazırlamasıdır. Bu evrede öğrenci kendini izleme ve değerlendirme verilerini kullanarak yeni öğrenme taktikleri de geliştirebilir.

- (çalışırken)...farklı bir düşünce şekli geliştirmeye çalışıyorum. Çalışmanın büyük bir bölümünün düşünceyle ilgili olduğuna inanıyorum.(E/Kons./Gitar)
- Kendimize yarayan yöntemleri bulduysak gerçekten çalışmalarımız çok etkili oluyor. Zamanla insan kendine yarayan yöntemleri bulabiliyor(K/Kons./Korno).

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktikleri arasındaki ilişkiler, Zimmerman'ın (1998) döngüsel özdüzenlemeli öğrenme modelindeki evreler arasında var olan ilişkiler çerçevesinde yeniden değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda her bir evrede kullanılan taktiğin yalnız başına var olmadığı, modelin döngüsel özelliğinden dolayı diğer evrelerdeki taktiklerle ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

Etkili Çalışma-Özyeterlik

- Bir gün yaptığını ertesi gün yapamıyorsun, bir moral bozukluğu oluyor tabii. (K/Eğit./Piyano)

Doyum-Özyeterlik

- Bazen zevk almadığım oluyor. Bazen ben kornocu olmamalıyım diyorum.(K/Kons/Korno)

Yapısal Analiz-Güdü

- *İnce ayrıntılara girdiğimde, armonisine baktığımda o zaman sıkılmıyorum ve öyle verim alıyorum (E/Kons./Gitar).*

Yapısal Analiz-Bilinçli Çalışma

- *Ritimleri değiştirerek çalıyorum...zor pasajla karşılaştığımda yaptığım ilk şey, piyanoyu kapatıp onun ritmik okumasını yapmak. Sol elde çaldığımı ağızla söyleyip sağ elle, sağ elde çaldığımı ağızla söyleyerek sol elle çalıyorum. Bu şekilde daha bilinçli oluyor.(K/Eğit. Piyano).*

İçsel İlgil-Doyum

- *Çok zevk alıyorum. Bir kere sesini çok seviyorum. Enstrümanımı severek çalışıyorum ve sevdiğim için de zevk alıyorum. (K/Eğit/Viyola).*

Hedef Belirleme-Bilinçli Çalışma

- *(Çalışmaya)...başlamadan önce, neye çalışmam gerektiğini düşünmeliyim aksi takdirde saçma sapan ve bilinçsiz çalışıyorum. O zaman verimli olmuyor (K/Eğit/Viyola)*

Bilinçli Çalışma-Görev Taktikleri

- *Verim aldığımı inanıyorum, çünkü nasıl çalışmayı bilmek lazım. Nasıl çalıştığını biliyorsan planlı bir şekilde bundan gayet iyi verim alabilirsin.(K/Kons./Viyolonsel).*

Kaynak Yönetimi-Konsantrasyon

- *Okulda çalıştığım zaman verim alıyorum ama evde çalıştığım zaman olmuyor. Telefon çalıyor, kapı çalıyor, hiçbir şekilde konsantre olamıyorum.(K/Kons/Piyano).*

Örneklerden de anlaşılacağı gibi, çalgı çalışma sürecinde öğrencilerin kullandığı özdüzenlemeli öğrenme taktikleri, genel olarak üç başlık altında toplanmakla birlikte; karşılıklı, geçişken ve etkileşimli bir özellik göstermektedirler.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme taktikleri incelendiğinde, performans öncesi evrede duyuşsal özelliklerin, üstbilişsel ve bilişsel taktiklerle iç içe geçtiği görülecektir. Zimmerman'ın (1998) döngüsel özdüzenlemeli öğrenme modelinin ilk evresinde de bu ilişki görülmektedir. Bu ilk evrede öğrencinin hedef belirleme, eserin yapısal özelliklerini analiz etme gibi temel etkinliklerin dışında, özyeterlik

inancı, güdü ve ilgi gibi iç içe geçmiş duyuşsal bir süreç yaşadığı da görülmektedir. Araştırmada öğrencilerin taktik kullanımları gibi bilişsel ve üstbilişsel becerilerine; güdü, tutum, ilgi, görev-değer inançları ve özyeterlik gibi birçok duyuşsal özelliğin de eşlik ettiği görülmüştür.

Nitekim Hallam (2001), etkili çalgı çalışma sürecini ve çalgıda ustalığı açıklarken, müzisyenin çalışma sürecinde yoğunlaştığı işin zorluklarının farkında olma, bu zorlukları aşmada kullanılacak olası taktikleri belirleme, hangi taktik ya da taktiklerin etkili olabileceğini bilme, çalışma sürecini gözlemleme, kullanılan taktikler işe yaramadığında alternatif taktik geliştirebilme ve elde ettiği ürünü bu süreçler çerçevesinde değerlendirme gibi üstbilişsel taktiklere gereksinim duyduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada Hallam (2001) tarafından tanımlanan bu sürece uygun bulgular elde edilmiştir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin özellikle performans öncesi evrede taktiksel planlama açısından bir hayli zengin taktiksel yaklaşımlara sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte, görüşme analizlerinden elde edildiği kadarıyla, öğrenciler hedef belirleme ve hedef yönelimi açısından zayıftırlar. Öğrencilerin kendi hedeflerini belirlemekten çok, öğretim elemanının yönlendirdiği hedeflere yöneldikleri görülmektedir. Oysaki öğrenci uzun saatler boyunca kendi başına yürüttüğü çalışmaları süresince birçok defa, kısa süreli hedefler ve buna uygun taktikler belirlemek zorunda kalmaktadır. Bu süreçte karar verme ve özdüzenleme becerileri devreye girmektedir.

Çalgı çalışma eyleminin doğası gereği öğrenci, her an, hiç beklemediği, önceden tanımlanması zor ve beklenmeyen bir sorunla karşılaşabilir. İşte bu noktada, üstbilişsel ve bilişsel taktiklerin sağlıklı bir şekilde öğrenci tarafından belirlenmesi ve yürütülmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Performans öncesi evrede karşılaştığımız başka özellikler olan güven, özyeterlik, güdü ve ilgi gibi duyuşsal özellikler üstbilişsel ve bilişsel taktiklerle iç içe geçmiş bir birliktelik gösterirler. Bu becerilerin birlikte yürütülmesi çalgıda ustalığın kazanılması sürecindeki temel gereklilikler olarak görülebilir. Çalgıda deneyimle birlikte gelişen üstbilişsel ve bilişsel taktik kullanımı ve duyuşsal özellikler, usta çalıcıya “sorunun kalbine ulaşma” becerisini kazandıracaktır. Etkili çalgı çalışma kavramının temelinde de bu yeteneğe ulaşma yatmaktadır. Bu yeteneğin elde edilmesinde de en önemli aşama olarak görülebilecek çalgı çalışma sürecinde özdüzenlemeli öğrenme becerisinin gelişimi çalgı (başarısı) performansı üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle, çalgı eğitiminde öğrencilerin özdüzenlemeli öğrenme becerilerinin gelişimi başat ölçütlerden biri olarak görülmelidir. Öğrencilerin yalnız başlarına geçirdikleri çalgı çalışma saatlerinde etkili öğrenme taktikleri kullanmaları ve kendilerini sürekli denetlemeleri gerekmektedir. Bu becerinin kazandırılması en az çalgı tekniği ve becerisi kadar önemlidir.

KAYNAKLAR/REFERENCES

- Barry, N. (1992). The effects of practice strategies, individual differences in cognitive style and gender upon technical accuracy and musicality of student instrumental performance, *Psychology of Music*, 20, 112-123.
- Bembenutty, H., & Zimmerman, B. J. (2003). The relation of motivational beliefs and self-regulatory processes to homework completion and academic achievement. Paper presented at the meeting of the American Educational Research Association. Chicago, IL, April 21-25, 2003
- Chung, J. W. (2006). *Self-regulated learning in piano practice of middle-school piano majors in Korea*. (Doctoral Dissertation, Colombia University, 2006). Proquest Information and Learning (UMI No. 3205330).
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hallam, S. (2001). The development of metacognition in musicians: Implications for education. *British Journal of Music Education*, 18, 27-39.
- Pintrich, P. R. (2000). The role of motivation in promoting and sustaining self-regulated learning. *International Journal of Educational Research*, 31, (6), 459-470.
- Rosenthal, R. K. (1984). The relative effects of guided model, model only, guide only, and practice only treatments on the accuracy of advanced instrumentalists' musical performance. *Journal of Research in Music Education*, 32, 265-273.
- Schleuter, S. (1997). *A sound approach to teaching instrumentalists*. New York: Schirmer Books.
- Wagner, M. J. (1975). The effect of a practice report on practice time and musical performance, In C.K. Madsen, C.A. Prickett (Ed.) *Applications of Research in Music Behavior*. 125-130. Alabama, Alabama University Press.
- Weidenbach, V.G. (1996). *The influence of self-regulation on instrumental practice*. Unpublished Doctoral Dissertation, The University of Adelaide
- Wolfe, D. E. (1984). Improve practice with motivational contracts. *Music Educators Journal*. 74, (1),34-41.
- Zimmerman, B. J. (1998). Academic studying and the development of personal skill: a self-regulatory perspective. *Educational Psychologist*. 33, 73-86.

Özmenteş/ Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme

Zimmerman B. J. (2002). Becoming self-regulated learner: an overview. *Theory Into Practice*. 41, (2), 64-70.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İletişim/Correspondence:

Sabahat ÖZMENTEŞ
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
İlköğretim Bölümü,
ANTALYA

E-mail:sabahatozmentes@akdeniz.edu.tr

Tel/Phone: (242) 226 19 50-52 Dâhili/External: 2103